DE KWESTIE

In deze rubriek de achtergrond van een actuele gebeurtenis, situatie of visie op het gebied van natuur die tot ophef leidt.

HOE GOED IS HET OM VOGELS BIJ TE VOEREN?

TEKST **FRANS GLISSENAAR** FOTO **GETTY IMAGES**

Vetbollen ophangen en zaad op een schoteltje in de tuin: veel mensen helpen vogels graag door moeilijke tijden heen. Maar uit recente onderzoeken is gebleken dat veel van dat vogelvoer vervuild is met landbouwgif. En is het eigenlijk wel goed om vogels bij te voeren?

Hoe weten we dat veel vogelvoer vervuild is?

Pesticide Action Network Netherlands (PAN-NL) deed in 2024 en 2025 onderzoek naar vogelzaden, en in 2025 ook naar vetbollen. Daaruit bleek dat veel van het voer vervuild is met vooral insecticiden. Volgens Margriet Mantingh, voorzitter van PAN-NL, voldoen de zaden allemaal wel aan de Europese limieten, maar die zijn bedoeld voor mensen. “Vogels zijn veel kleiner en veel gevoeliger dan de mens voor een aantal gevonden insecticiden, dus die limieten zijn voor hen veel te hoog.”

Zijn er ook ‘schone’ zaden en vetbollen?

Ja, bij voer van sommige winkelketens zijn geen vervuilingen aangetroffen. “Als je er helemaal zeker van wilt zijn, dan kun je eigenlijk het beste biologisch vogelzaad kopen, want in de biologische teelt mogen geen synthetische landbouwgiffen worden gebruikt”, aldus Mantingh.

Valt er iets op in dit onderzoek?

Ja, er valt zeker iets op, namelijk dat in beide onderzoeken vogelzaad van Vogelbescherming Nederland ook vervuild blijkt te zijn. Het gaat dan om zaad dat Vogelbescherming zelf verkoopt of dat door een winkelketen onder de naam van Vogelbescherming wordt verkocht. Het gaat dan om zogenoemd ‘regulier’ vogelzaad, niet om het biologische vogelzaad, dat Vogelbescherming ook verkoopt. “Ik heb Vogelbescherming geadviseerd om alleen nog biologisch vogelzaad te verkopen, maar dat wil men niet”, aldus Mantingh.

Waarom niet?

Vogelbescherming stelt dat zij eerst graag wil proberen om het regulier zaad steeds schoner te krijgen, in samenwerking met haar leverancier. “De steekproef van PAN-NL heeft ons aangemoedigd om samen met de leverancier van het voer het gehalte aan bestrijdingsmiddelen verder terug te dringen. Voor alle zaden en zadenmengsels hebben wij in het vroege voorjaar van 2025 extra ambities vastgesteld, zoals vogelvoer dat minimaal vijftig procent schoner is dan de geldende normen en in 2029 zelfs zeventig procent schoner. Doel is de keten en de markt zodanig te beïnvloeden dat uiteindelijk ook dit niet-biologische voer stapsgewijs gifvrij wordt”, aldus woordvoerder Saskia Hausel. “Daarnaast adviseert Vogelbescherming al jaren dat bijvoeren ondersteunend kan zijn, maar nooit een vervanging vormt voor een vogelvriendelijke tuin of balkon met natuurlijke voedselbronnen van inheemse biologische planten.”

Dus Vogelbescherming was erg blij met het onderzoek van PAN-NL?

“Nee, helemaal niet”, zegt Mantingh. “Wij deden ons onderzoek in december 2025 en wilden het in januari van dit jaar publiceren. Maar eind januari was de jaarlijkse vogeltelling die Vogelbescherming organiseert, en ze heeft ons gesmeekt om ons

ROO_11_26_Kwestie_018.indd 18 9/24/2026 7:40:15 AM

onderzoek pas daarna te publiceren. Dat hebben we gedaan om ze tegemoet te komen."

Is het volgens Vogelbescherming ook zo gegaan?

Volgens Vogelbescherming is er in goed overleg besloten om het pas later te publiceren. "Omdat we sinds het voorjaar van 2025 elke batch van alle ingrediënten van het voer testen op zo'n achthonderd bestrijdingsmiddelen, waren we verrast over de uitkomst van de steekproef en wilden we dit beter begrijpen", aldus Hausel. "Vogelbescherming en PAN-NL hebben in de weken daarna gegevens en kennis over pesticiden uitgewisseld. Dat gebeurde in goed overleg en kostte tijd."

Is het eigenlijk sowieso wel goed om wilde vogels te voeren?

Volgens Jan Hooimeijer, vogeldierenarts sinds 1982, niet. "Ik wijs er al twintig jaar op dat er veel nadelen zijn aan het bijvoeren van vogels. Met name in het voorjaar kan dat zeer schadelijk zijn voor de jonge vogels, omdat zij die zaden niet goed kunnen verteren. Het is een bewezen doodsoorzaak bij jonge vogels omdat die per definitie geen zaadeters zijn. Maar ook in andere periodes kun je je afvragen of het wel goed is. Binnen de vogelgeneeskunde is bekend dat zaadmengsels uit de handel oorzaak zijn van structurele voedingstekorten. Dat maakt zaadmengsels ongezond." Dit inzicht is ook voor Vogelbescherming niet nieuw. In haar eigen tijdschrift *Vogels* werd hierover al in 1986 en 1989 gepubliceerd. "Toch wil Vogelbescherming haar leden niet adviseren om in elk geval niet jaarrond vogels te voeren", zegt Hooimeijer.

Wat heeft Hooimeijer gedaan om Vogelbescherming op andere gedachten te brengen?

"Ik was al bijna vijftig jaar lid van Vogelbescherming en in 2023 heb ik me kandidaat gesteld voor de Ledenraad, omdat ik dacht dat ik dan misschien meer invloed op het beleid zou kunnen uitoefenen. Ik ben toen ook gekozen en heb geprobeerd van binnenuit iets aan dit beleid te veranderen." Volgens Vogelbescherming is de kritiek op het voeren van wilde vogels ook serieus genomen. "Vogelbescherming volgt de wetenschappelijke ontwikkelingen rond het bijvoeren van vogels al jaren nauwgezet. Onze adviezen zijn gebaseerd op de gezamenlijke inzichten uit wetenschappelijk onderzoek. Op basis van nieuwe kennis hebben we die adviezen in de loop der jaren aangepast, met oog voor zowel de gezondheid van vogels als de natuurbeleving van vogelliefhebbers."

Is dat voldoende?

Volgens Hooimeijer niet. Sterker nog, volgens hem wilde Vogelbescherming van zijn kritische houding af. "Het is me ook kwalijk genomen dat ik contact onderhield met PAN-NL en op zeker moment is mij ook verboden om persoonlijk contact te hebben met medewerkers van Vogelbescherming." Afgelopen juli werd Hooimeijer op het kantoor van Vogelbescherming genodigd voor een gesprek met de directeur, de voorzitter van de Ledenraad en twee leden van de raad van toezicht. "Ze drongen er bij me op aan om mijn zetel in de Ledenraad op te geven, want anders zouden ze een procedure starten om me af te zetten. Toen besloot ik het bijltje er maar bij neer te gooien."

Is dat inderdaad zo gegaan?

"De Ledenraad is verantwoordelijk voor haar eigen werkwijze en besluitvorming", aldus Hausel. "Wel kunnen we melden dat er sprake was van verschil van inzicht. Niet op beleid, wel op rolopvatting. Over individuele personen doen wij geen publieke uitspraken."

ROO_11_26_Kwestie_018.indd 19 9/24/2026 7:40:22 AM